

Bij het lezen van dit nummer van SP zal het de lezer niet ontgaan dat ondanks de diversiteit aan thema's er een rode draad doorheen loopt. Die rode draad gaat over de gevolgen van psychiatrische problemen voor iemand zelf en de direct betrokkenen. Niet voor niets richten we ons in de sociale psychiatrie op de wisselwerking tussen de symptomen van de aandoening en de gevolgen ervan. Niemand leeft alleen en alleen "door de ogen van de ander te kijken, leren we ons zelf te zien", aldus de schrijver V.S. Naipaul. Vanuit het Ubuntu zoals men dat in Zuid Afrika hanteert, gaat men er vanuit dat je alleen iemand bent, doordat anderen je dat laten zijn. Dat gaat vanuit voor-vaderen tot de kinderen die je achterlaat: je neemt iets mee en geeft iets door. En steeds is er weer die wisselwerking met de ander. Niet voor niets is de Eigen Kracht Beweging in Nederland naar voren gekomen, is participatie een drijfveer voor een samenleving waarin we proberen om naar elkaar om te zien en proberen we klinische opnames om te zetten tot een behandeling in eigen omgeving. Tot en met dwangbehandeling via de WvGGZ, vanaf 1 januari dit jaar. Het zal duidelijk zijn dat het nog steeds een taboe en groot probleem is wanneer iemand door psychische problemen uitvalt. Het stigma dat aan de GGZ kleeft is mogelijk nog verwoestender dan de aandoening op zich. Het hebben van een psychiatrische kwetsbaarheid, iets wat we in aanleg allemaal hebben, kan leiden tot isolement, uitsluiting en vooroordelen, wanneer die kwetsbaarheid zich heeft geopenbaard in een psychiatrische aandoening. Het komt in dit nummer in diverse artikelen op verschillende manieren aan bod.

Inge Godlieb laat in *Verliesverwerking na het krijgen van een psychiatrische diagnose* zien wat de gevolgen kunnen zijn wanneer iemand blijvend psychische problemen blijft houden en wat daarvan de invloed op iemands leven is. Hoe zorg je er voor dat het verlies van mogelijkheden en de kwetsbaarheid een reële plek in iemands leven krijgen en dat de contacten met belangrijke anderen behouden blijven? Ze doet hiertoe de nodige aanzetten.

In *Ik wil hier absoluut niet weer terug komen!* neemt **Benjamin van Aurich** ons mee in de wereld van de gedetineerden. Wat hebben zij nodig om na hun straf terug te kunnen keren en in hoeverre kan de zorg hierbij een rol spelen. Aurich laat zien dat in de Nederlandse penitentiare inrichtingen zich veel psychiatrische patiënten bevinden. Globaal komen de volgende cijfers naar voren: psychotische stoornissen, waaronder schizofrenie, tussen de 3 en 7%. Depressieve stoornissen tussen de 4% en 22%, persoonlijkheidsstoornissen rond de 50%, zwakbegaafdheid en verstandelijke beperking rond de 15% en verslavingsproblematiek ruim 50%. Hoe zorgen we er voor dat iemand na detentie en met dergelijke problematiek een weg in de samenleving vindt, waar men doorgaans niet op deze mensen zit te wachten?

Tineke de Gans toont in haar bijdrage *Omgaan met de Perimenopauze* de gevolgen van de overgang van de vrouwen naar de menopauze. Op de redactie waren we allereerst verbaasd over dit verschijnsel vanuit een zekere mate van onwetendheid hierover. De Gans laat zien waar de gevolgen en met name de verlieservaringen die met de perimenopauze gepaard gaan, uit bestaan. Al blijft hier het gevaar om de hoek kijken dat er iets geproblematiseerd wordt, wat bij het gewone leven hoort.

Eenzaamheid overkomt je! aldus **Sandra Boerman** en **Hedwig Ludema**. Ze gaan in op de gevolgen ervan voor mensen met psychiatrische problemen en wat eenzaamheid teweeg kan brengen

Alice Corten Adems heeft onderzoek gedaan naar de belemmerende en bevorderende factoren waar de de SPV rekening mee moet houden bij het inzetten van signaleringsplannen als zelfregiemiddel, om adequate hulp te bieden en een psychotische terugval of opname te voorkomen bij de crisisgevoelige EPA-cliënt. In de rubriek Mediaan haar artikel *Loslaten door anders vast te houden* legt ze uit wat er moet gebeuren om zo effectief mogelijk met een signaleringsplan te werken, om iemand zo optimaal mogelijk te kunnen laten functioneren binnen het eigen netwerk!

Hulpverlening en seksualiteit bij oudere patiënten die voldoen aan de kenmerken van het concept "Frailty". Prachtige en uitdagende titel van een artikel van **Rozemarijn Lont**. Ze onderzoekt welke factoren hulpverleners verhinderen om het thema seksualiteit binnen de hulpverleningsrelatie aan de orde te stellen. Ze zet de knelpunten op de rij maar komt tevens met een handreiking hoe het anders kan.

In het laatste van zeven artikelen in dit nummer behandelen **Linda Schilt** en **Greet Spoelman** hoe we de veerkracht van kinderen van ouders met psychiatrische problemen kunnen inzetten om zo goed mogelijk met zichzelf en de problemen van hun ouders om te gaan. In hun bijdrage *Als SPV de veerkracht van KOPP kinderen vergroten* laten ze zien hoe de visie van positieve gezondheid, het vat van zelfwaardering en sociale steun uit het netwerk, hier een goede bijdrage aan kunnen leveren.

In dit nummer treft u ook de gebruikelijke boekenrubriek aan waarin deze keer twee recensies , één van **Ron Naaijer** over het boek van Dirk de Wachter *De kunst van het ongelukkig zijn*, en één van **Gerard Lohuis** over het boek *Het misverstand psychotherapie* van Flip Jan van Oenen.

Frans van der Lem trok er daarnaast op uit en bezocht een avond waarin Dirk de Wachter zijn boek *De kunst van het ongelukkig zijn* toelichtte. In *Uit den Lande* leest u over zijn avondje uit bij Dirk de Wachter onder het motto *Dag van de imperfectie*. Voorafgaand aan deze bijdrage leest u een pakkend *verhaal Op de motor, over de dijk naar Flevoland* van **Peter Oud**. Een mooi lesje over het horen van stemmen en de hulpverlener.

Tot slot twee verhalen uit de praktijk in de rubriek Dichterbij. In Joleen en haar vader en Onveilige wereld wordt u meegenomen in het dagelijkse leven van de GGZ. Alsof er een gewone wereld is en een wereld van de GGZ?

In het vorige nummer van SP zijn er in het artikel van Carla de Kraa en Harry Gras enkele tekstuele aanpassingen niet goed in het artikel terechtgekomen waarvoor we ons bij de auteurs en lezers willen verontschuldigen.